Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 154. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 15, 1995. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 15-го СЕРПНЯ 1995 р. Ч. 154. РІК CII.

СТРУКТУРНА ПЕРЕБУДОВА ЕКОНОМІКИ ВІДСТАЄ

Київ (УНІАР). — Проблемі реформування власности й структурній перебудові промисловости присвячувався 10-го серпня круглий стіл у представництві Світового Банку в Україні. У проведенні структуризації як на макро-, так і на мікрорівні стали помітні відставання, стверджує асистент Президента з економічних питань Валерій Литвицький. Тепер ідеться про сповільнення курсу.

Економіці України як складовій колишнього СССР притаманні незавершення виробничих циклів, орієнтація на виробництво проміжного продукту. Економіка такого типу містить у собі значний інфляційний потенціял. Успіхи у фінансовій стабілізації, на думку асистента Президента, не будуть довготривалими, якщо їх не підкріпити структурними змінами.

В. Литвицький навів цифри, згідно з якими рецесія у 90-их роках виносила біля 30 відсотків. У травні цього року — „-1", у червні — „-1.5", у липні — „+1.3". Минулого року спад промисловости виносив 34.3 відсотка, а за перший квартал біжучого — 13.6. „Останні місяці дають підставу говорити, що економіка України виходить із стану рецесії і переходить у депресивну фазу стагнації", — констатує В. Литвицький.

Під час засідання круглого стола висловлено думку, що спад виробництва відбувається за рахунок таких галузей, як машинобудування, легка і харчова галузі промисловости. Чи доцільно в таких умовах „спасати" українську легку промисловість, враховуючи її неконкурентоспроможність у порівнянні з чужоземним товаровиробником? Асистент Президента вважає, що насамперед необхідно використовувати селективний підхід до вирішення цих проблем.

Цілеспрямованої політики на структурну перебудову держава покищо не має, вважає президент Асоціяції Консультативних Фірм України Олександер Пасхавер, а стихійна структурна перебудова йде досить добре. Коментуючи швидкі темпи спаду вуробництва у деяких галузях промисловости, що орієнтовані безпосередньо на споживачів, О. Пасхавер висловив припущення, що ці галузі швидше перебудовуються і саме тому криза в них глибша.

Економічний суд СНД хоче поширити повновласті

Москва (УНІАР). — Економічний суд СНД, створений 6-го липня 1992 року, розглядає питання про поділ майна Чорноморської фльоти. Про це повідомив генеральний секретар суду Віктор Гончар. Підкреслюючи важливість завдань щодо економічних розрахунків і законодавчого обгрунтування поділу майна ЧФ, В. Гончар зазначив, що сьогодні не можна сподіватися на ефективність рішень Економічного суду СНД, оскільки вони мають рекомендаційний характер. Держави СНД, за словами генерального секретаря суду, беруть до уваги такі рішення лише у тому випадку, коли їм це вигідно. Крім того, фінансові зобов'язання щодо утримання цієї структури виконують нині тільки Російська Федерація і Білорусь. Деякі члени Співдружности досі не делегували суддів до Мєнська, де міститься штаб-квартира Економічного суду, а тому із 16-ох суддів там працюють тільки 11.

В. Гончар підкреслив, що діяльність багатьох структур СНД — і Митного союзу, і Міждержавного економічного комітету — була би значно ефективнішою, коли б Економічний суд отримав більші уповноваження, виконуючи ролю недержавної судової системи (у галузі економічних питань), рішення якої обов'язкові для всіх членів Співдружности. Економічний суд збирається поставити це питання восени під час нарад СНД.

Незалежні експерти вважають, що в поширенні уповноважень Економічного суду зацікавлені у першу чергу ті члени СНД, які орієнтовані на інтеграцію незалежних держав. Тому заява В. Гончара: „На прикладі Економічного суду наочно виявилася дитяча хвороба загальної необов'язковости в СНД" є необ'єктивною. Оскільки економічна інтеграція в межах СНД тісно пов'язана із політичною, то деякі члени Співдружности, орієнтовані на збереження незалежности і самостійности, на думку аналітиків, не зацікавлені в перетворенні Економічного суду на наддержавну впливову структуру, а тому свідомо ігнорують його рішення.

Чеченці не збираються вертатися у склад Росії

Москва. — У Державній думі Російської Федерації відбулася пресова конференція депутата Анатолія Шабада, який напередодні відвідав Чечню і мав грунтовну розмову з чеченським президентом Джохаром Дудаєвим.

А. Шабад прийшов до висновку, що провідники чеченського національно-визвольного руху ніколи не погодяться, щоб Чечня залишалася у складі Росії. „Ми проговорили цілу ніч і я переконався, що нема підстав сподіватися на добровільний вхід Чечні у склад Російської Федерації",— сказав А. Шабад. Він запевнив, що чеченці не дозволять, щоб на теперішніх переговорах у Грозному росіяни зігнорували питання про політичний статус Чечні. Єдине, на що може згодитися Д. Дудаєв, то це визнати доцільність співробітництва з Росією в ділянці оборони.

А. Шабад пояснив, чому чеченці відкликали з переговорів керівника їхньої делегації Усмана Імаєва. Справа в тому, що він був готовий визнати запропоновану російською стороною точку, згідно з якою політичний стратус Чечні мав стати предметом обговорення аж після нових виборів у Чечні. Тому всі члени Ради оборони Чечні висловилися проти дальшої участи У. Імаєва у російсько-чеченських переговорах і назвали його „неспроможним обстоювати інтереси вільної Чечні".

А. Шабад вважає, що „Росія програла війну в Чечні" і якщо знову вдатися до збройного розв'язання проблеми, то „територію Чечні доведеться завойовувати знову".

ФЕДЕРАЛЬНА КОМІСІЯ ВІДКИНУЛА КЛОПОТАННЯ В СПРАВІ СІ-БІ-ЕС

Джерзі Сиţі, Н.Дж. (Роман Воронович, „Український Тижневик") — Федеральна комісія інформації (Еф-Сі-Сі) минулого місяця відкинула три клопотання української громади проти телевізійної мережі Сі-Бі-Ес з приводу висвітлення на програмі „60-хвилин" короткого монтажу про зріст антисемітизму в Україні під назвою „ Огидне обличчя волі".

Олександер Серафин з Трой, Миш., звернувся до згаданої державної установи, щоб за таке нехтування журналістичної етики, як неточність і перекручення фактів, телевізійній мережі Сі-Бі-Ес не відновили дозволу на їхні передачі в околицях Дітройту і на це отримав негативну відповідь 17-го липня. Ще до відмови О. Серафинові негативну відповідь на своє прохання про відмову цій же телевізійній мережі дозволу здійснювати передачі в околицях Провіденс, Р. Ай., отримав мешканець того стейту Олег Николишин. Третя відмова була Українському Конгресовому Комітетові Америки, який своє зажалення вніс ще 10-го листопада 1994 року, а відповідь отримав щойно 10-го липня 1995 року.

У загальному Еф-Сі-Сі свої негативні відповіді оперла на тому, що ніколи не втручає у те чи кореспондент базує свою передачу на точних фактах, як і не зобов'язує його включати додатковий фактаж, щоб це попра-

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

Українські соціялісти мають свій прапор

КИЇВ. — Тут 3-го серпня у Міністерстві Юстиції України зареєстровано символіку Соціялістичної Партії України: прапор червоного кольору, у лівому куті зображення розгорнутої книги, на якій — серп, молот і пшеничний колос.

Мешканці Закарпаття занепокоєні

УЖГОРОД. — У місцях компактного проживання мадярів в Закарпатській області широко обговорюється повідомлення мадярських засобів масової інформації з посиланням на уряд Мадярщини про введення візового режиму з окремими східніми та південними сусідами держави, зокрема з Україною. За поясненням прем'єр-міністера Мадярщини Дюла Хорна, з яким він виступив по мадярському телебаченню, такий крок зумовлений „необхідністю захисту національних інтересів, посиленням боротьби з тіньовою економікою, організованою злочинністю". Остаточне рішення уряд Мадярщини ще не ухвалив, однак учасники чергового засідання спільної україно-мадярської комісії з питань прикордонного співробітництва, що проходило днями в Ужгороді, зійшлися на думці, що такий захід мадярської сторони не стане перепоною для злочинного світу, а негативно позначиться на простих громадянах. Як альтернативу учасники спільної комісії пропонують запровадження суворішої контролі на кордоні.

Австрія допомагає українським дітям

КИЇВ. — Міністерство Закордонних Справ України повідомило, що у молодечих таборах Австрії відпочивають українські діти, що постраждали від радіяції. Федеральне міністерство оборони цієї країни повністю фінансувало проїзд і двотижневе перебування в місті Брегенці (земля Форарльберг) групи хворих дітей з Києва. Нині в Австрії на лікуванні й відпочинку перебувають ще дві групи дітей: з Києва — на запрошення Віденського магістрату — і з Овруцького району Житомирської області — на запрошення австрійської молодіжної спілки „Червоні соколи".

Українці звернуться до президента Франції

КИЇВ. — „Ми не можемо допустити, щоб країна, яка дала світові Декларацію прав людини, зрадила своїх традицій гуманізму і не сприяла звільненню людства від атомної загрози", — йдеться у поширеному 3-го липня відкритому листі представників українських громадських організацій — „Зеленого світу", „Ради миру", Союзу „Київ-Чорнобиль", „Грінпіс Україна" тощо — до президента Франції Жака Ширака, в якому міститься заклик скасувати ядерні випробування. Українські громадські організації запропонували Ж. Шираку ініціювати скликання конференції в Парижі, метою якої стане заборона ядерної зброї.

Вшановують пам'ять Н. Яремчука

ЧЕРНІВЦІ. — Тут 11-го серпня, до 40-го дня смерти Назарія Яремчука, його колеги Павло Дворський, Василь Зінкевич, Тарас Петриненко, Віталій Білоножко та інші зірки української сцени організували концерт в пам'ять друга. Н. Яремчук був у числі першого колективу „Червоної рути" разом зі св. п. Володимиром Івасюком, Левко Дудківським, Софією Ротару та Василем Зінкевичем. Його любили і за талант, за красу його душі, за щиру любов до людей, рідного краю і за вірність „Червоній руті". Яремчука пам'ятають як людину, котра дуже достойно прожила свій земний шлях.

Американці вживатимуть українські прилади в космосі

КИЇВ. — Інститут електрозварювання ім. Патона Національної Академії Наук України спільно з американською НАСА ЗСА готується продемонструвати створений в Україні космічний інструмент, який працюватиме під час чергового польоту американського космічного корабля.

Ю. Звягільський виїхав з Ізраїля

Київ (Р. Р.). — Тут у середу, 9-го серпня, газета „Дейлі Експрес" повідомила, що колишній виконуючий обов'язки прем'єр-міністра України Ю. Звягільський виїхав за межі Ізраїля. Це сталося після того, пише автор замітки Володимир Кацман, як слідчі встановили нові подробиці в діяльності Ю. Звягільського.

Представники міністерства національної безпеки Ізраїля припускають, що хтось в Україні пильно стежить за ходом слідства і дями Служби Безпеки та вчасно повідомляє зацікавлених осіб. Цим, можливо, й пояснюється втеча Звягільського, оскільки між Україною та Ізраїлем існує договір про взаємну видачу злочинців, яких розшукує Інтерпол.

РОЗВИВАЮТЬСЯ ТОРГОВЕЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ МІЖ УКРАЇНОЮ Й АРГЕНТИНОЮ

Київ (УНІАР). — Хоча розвиток торговельно-економічних взаємин між Україною і Аргентиною розвивається досить повільно, існує взаємне зацікавлення у двосторонній співпраці. Про це наголошувалося 9-го серпня під час зустрічі першого заступника міністра зовнішньо-економічних зв'язків і торгівлі України Ігоря Подолєва та першого заступника міністра закордонних справ, міжнародної торгівлі та культу Аргентини Енріке Фернандо Петрелі.

Нинішні економічні взаємини не відповідають потенційним можливостям двох країн. Зовнішньо-торговельний обіг минулого року скоротився порівняно з 1993 роком на 31.7 відсотків і становив трохи більше 4-ох млн. дол. Скоротився український експорт, але збільшився імпорт з Аргентини з 1,029.6 до 1,146.3 тис. дол. Експорт послуг з України в Аргентину в 1994 році склав 1,137.7 тис. дол., імпорт з Аргентини в Україну — 409.4 тис. дол. За даними Міністерства Статистики України, за перший квартал біжучого року експорт українських товарів в Аргентину склав 1.1 млн. дол. , імпорт — 0 дол. За цей же час експорт послуг в Аргентину виносив 231.8 тис. дол., імпорт — 1.4 тис. дол.

За підсумками переговорів підписано українсько-аргентинську угоду про сприяння та взаємний захист інвестицій.

У жовтні біжучого року Аргентину з державною візитою має відвідати Президент України Леонід Кучма.

І. Кравець встановила світовий рекорд; С. Бубка здобув золоту медалю

Ґетеборґ, Швеція. — Інесса Кравець, передова легкоатлетка України, здобула золоту медалю для своєї країни на світових чемпіонатах легкоатлетики, які відбулися тут минулого тижня, встановлюючи при тому новий світовий рекорд у трискоку 50 футів і 10 1/4 інча.

У цих змаганнях Сергій Бубка, світовий чемпіон у стрибку з жердкою, здобув другу золоту медалю для України стрибком 19 футів і 5 інчів. Цією перемогою С. Бубка став першим атлетом в історії спорту, який здобув п'ять перших місць в одному виді спорту. Як відомо, С. Бубка має найбільше світових рекордів в історії спорту, побивши межу бігуна Пааво Нурмі минулого року.

„Слово — це тепер найважливіша зброя!"

Джерзі Сиţі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Якось так склалося, що в останньому часі приходиться зустрічати більше жінок з України, як чоловіків, і всі вони мають не лише високі пости у різних важливих професіях, але відзначаються чіткими поглядами та поважними успіхами у своїй праці.

Таким прикладом є Раїса Іванченко, яка зупинилася в редакції на розмову після 14-ої конференції в Урбані, про яку ми вже писали багато разів, а тепер залишилася у мене на руках копія доповіді Р. Іванченко на тему російсько-українських міжетнічних стосунків в системі новітньої російської політики. Тема, як можна ствердити вже із заголовку, актуальна і доволі прикра — але з'ясована таким істориком, як є ним гостя — вона набирає особливого значення.

Р. Іванченко в редакції „Свободи"

Р. Іванченко — професор Інституту Культури в Києві і викладач історії України, відома загально нам як письменниця і та автор цілого ряду історичних романів із темами з IX, XI і XIII сторіччя. Відома вона також із монографії про Михайла Драгоманова і повісті про нього п. з. „Клятва".

Але в часі відвідин у „Свободі" вона радше зупиняється на своїй науковій спеціяльності і на проблемі поширення українського слова та боротьбі, як каже, за це слово, за душі, за мову, бо уважає, що тепер слово — це найважливіша зброя.

Вона знає добре про посилену акцію русифікації та про важливість того слова, яке вона ширила не лише на письмі, але дійсно своїми лекціями історії України так в інституті, як і у радіо, які однак, як розповідає, мусила перервати після пікетування соціялістами радіовисильні, щоб таких передач не продовжати. Так вона закінчила на 45-ій лекції і тепер розуміє краще, як досі, яке значення для ментальности пересічної людини мають засоби масової інформації.

Але ті засоби, до яких, розуміється, належить і книжка, тепер щораз більше обмежені не лише із-за поширеної русифікаційної політики, про яку вона говорила у своїй доповіді в Ур-

(Закінчення на стор. 3)

М. Яковина іґнорує рішення суду

Київ (Р. Р.). — Тут 1-го серпня голова Старокиївського районного суду Києва М. Дурицький звернувся до Кабінету Міністрів України з проханням вплинути на виконуючого обов'язки міністра культури М. Яковину, який не виконує рішення суду, виявляючи неповагу до суду та порушуючи закони.

„Двічі рішеннями суду поновлено на пості ректора Інституту культури М. Поплавського, якого М. Яковина звільнив з праці всупереч закону", — сказано в документі. Такі дії М. Яковини є недопустимі для державного службовця такого рівня", — пише суддя.

ВІДЗНАЧЕННЯ РОКОВИН НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Тут у четвер, 24-го серпня, в залі Українського Освітньо-Культурного Центру відбудеться урочисте відзначення роковин незалежности України. Запляновано також мистецьку програму. Комітет для відзначення цього свята очолює голова УОКЦентру інж. Борис Захарчук.

У СВІТІ

СИЛИ БЕЗПЕКИ індійської столиці готові до екстремальних ситуацій у зв'язку з тим, що в Делі цими днями проникли бойовики з мусулманських екстремістичних груп, які домагаються відірвання стейту Джамму і Кашмір від Індії. Є підстави очікувати диверсій, якими сепаратисти хочуть зіпсувати День незалежности республіки, що його країна святкує щороку 15-го серпня. На делійських вулицях стало набагато більше поліції, кожне авто при в'їзді в місто переходить ретельну перевірку. Через гучномовці мешканців столиці просять повідомляти про залишені без догляду пакунки, в яких можуть бути сховані вибухові пристрої. Подібних заходів центральний уряд вживає в мажу усієї країни.

РОСІЙСЬКІ БОЙОВІ припаси, час зберігання яких вийшов, скидатимуть просто в океан неподалік сахалінського узбережжя, 26 миль на схід від затоки Аніва. Про це рішення російської влади повідомив представник сахалінської державної адміністрації А. Брискін. Боєприпаси й дотепер знищувалися у подібний спосіб, та довідалися про це лише декілька днів тому, коли хвилі викинули на берег десятки гарматних набоїв поблизу міста Кірілов. Сахалінська прокуратура порушила за цим фактом кримінальну справу, але спостерігачі певні, що влада нікого не покарає і набої топитимуть в океані, може вже тільки трохи далі від берега.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМИ тайванської преси, президент Тайвану Лі Денгвей відмовився від запрошення взяти участь у спільній американсько-тайванській економічній конференції, яка відбудеться 22—25-го вересня в Анкориджі, Аляска. Приватна візита тайванського лідера у ЗСА в червні цього року викликала значне ускладнення взаємин між Пекіном і Вашінгтоном та Пекіном і Тайпеєм. Надання американською владою в'їзної візи Лі Денгвею в Китаї потрактували як порушення зобов'язання ЗСА проводити „політику єдиного Китаю", і тому скасували ряд китайсько-американських спільних заходів.

В АМЕРИЦІ

СЛУЖБА ІМІҐРАЦІЇ ТА НАТУРАЛІЗАЦІЇ повідомляє, що в останньому році значно збільшилася кількість аплікацій на громадянство ЗСА. Зокрема це відноситься до мешканців Каліфорнії мехіканського походження. Будучи досі під вражінням, що коли вони стануть громадянами, то вони втратять право уважати себе мехіканцями. Багато з них є легальними мешканцями ЗСА впродовж багатьох років, а діти їхні вже народжені тут. На думку працівників згаданої служби до цього також значно причинився і закон з1986 року, котрий дав право майже трьом млн. нелегальних імігрантів узаконити свій статус. Крім того, вплиловими були також антиміграційні почування, зокрема у Каліфорнії, та внесення законопроєктів про зменшення допомоги незаконним імігрантам.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Право України на власні скарби

Дарма що Україна довгими століттями була під окупацією різних займанців, які завжди намагалися її грабувати в той чи інший спосіб, та все ж таки не змогли її цілковито сплюндрувати. Все це, не стримало волелюбного та працьовитого українського люду, від кожночасного свого культурного оновлення, що як той вічний Прометей оживав і творив нове життя з усім його багатством. Хоч за допомогою рідних таки яничарів вишукували окупанти України найцінніші скарби народу та вивозили їх у свої краї, де зараховували до здобутків своєї культури. Прикладів можна навести багато. Згадаймо скарби трипільських часів, дорогоцінності з розкопок скитських могил, історію прийняття християнства, „Слово о полку Ігоревім", шапку Мономаха, незчисленні ікони, рукописи, старовинні книги, не говорячи вже про таланти українських вчених, мистців, композиторів, музик, співаків і т.д. Що не вдалося вивезти, бо було незрушимим, передано в руки таких, які безпощадно нищили ці тисячолітні здобутки українського народу — бібліотеки, монастирі, церкви та інші національні історичні реліквії.

Нині, коли Україна мала б змагати до нового рівня своєї самостійности та дальшого процесу свого державотворення, справа культури, а зокрема повернення її національних цінностей, повинна бути однією з найважливіших на денному порядку. Бо утвердження самостійности України — це дальший розвиток, прогрес демократії, економіки, політики, релігійного та культурного життя. Мирним процесом згаданих досягнень і рівночасною рішучістю шанування свого власного „я" Україна, яка ніколи на зазіхала на території чи культурні здобутки своїх сусідів, запевнить собі місце та пошану серед незалежних держав світового співтовариства. Тепер, в час дальшої розбудови своєї незалежности, Україна має також право поставити перед усім світом справу про повернення скарбів культури, які незаконно опинилися поза її межами через різні історичні причини, і є такими конечними для виховання майбутнього покоління, а з ним і дальшого утвердження її незалежности.

Тому правильне рішення зробив Уряд України, коли для цих справ створив Національну комісію з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України, яка під головуванням Олександра Федорука розпочала свою працю вже у січні 1993 року. Напевно ця Комісія зробила вже чимало в тому напрямку, щоб незаконно вивезені культурні надбання українського народу з-за кордону таки повернулися на рідні землі.

Тут мимохідь виринає питання, чи Уряд України і згадана комісія роблять будь-які заходи для того, щоб з рук чужоземців, таки на території України, видобути ними присвоєні шедеври тисячолітніх надбань багатьох поколінь українського народу. На думку передусім приходить собор св. Софії, Києво- Печерська лавра, Почаївська лавра, Видубицький монастир і багато інших. Закрадається настирлива гадка, як можна вимагати повернення культурних пам'яток України з-за кордону, а не зробити порядку на території власної країни в першу чергу? Такий підхід до справи викликає тільки глузування і неповагу до державних властей. Невже ж цього не розуміють ті, що правлять державою? Чи, може, в них, не дай Бог, якісь інші міркування?

Варто було б відповідальним чинникам державної влади України подумати над цією справою, хоча, без сумніву, вона не є легкою, але важливі справи не бувають легкими до розв'язання. Одначе чотири роки є значним відрізком часу і за них треба кому слід починати розраховуватися.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Василь Сокіл

ЗЛОЧИНЦІВ ВИПРАВДАНО...

Як слід було чекати, найгірші прогнози звершилися: конституційний суд Російської Федерації цілком виправдав криваву розправу над чеченським народом, вчинену за імператорським наказом російського президента Бориса Єльцина.

Ніякого порушення конституції не було. Все відбувалося законно. Законно знищено, замордовано тисячі мирних жителів, дощенту зруйновані міста і села миролюбного народу, законно принесено в жертву величі імперії десятки тисяч солдатів армії Грачова.

Законно проіґноровано благання російських матерів не посилати на смерть дітей у пекло несправедливої війни. Зневажено масові протести громадськости по всьому світі. Натомість віддано під суд усіх, хто не скорявся наказам деспота. Злочинцями проголошено тих, хто відмовився брати участь у злочинах.

Більше того, визнано справедливим кривавий злочин, тому що він був вчинений в ім'я величі Росії. Це рішення, виправдане конституцією, є зловіщим нагадуванням про законність усіх майбутніх кривавих розправ над непокірними народами.

Напевне дехто намагатиметься пояснити таку благородність конституційного суду, так би мовити, жалісливістю до нещасного п'янички, політична кар'єра якого фактично скінчена. Небезпечне це для майбутнього.

До президентського трону наближається або вже й сідає на нього інший російський імператор. Чимало їх уже починає маршувати до „Білого дому" з тими ж чорними задумами, що і попередній верховний правитель „необ'ятной" Росії. Це вкрай небезпечне виправдання розв'язує руки всім майбутнім екстремістам і конституційно дає право збройно розправлятися з усіма „самостійниками" для врятування єдиної, неділимої імперії.

Виправдання кривавого злочину проти людства набрало зухвалого характеру саме в час ганебої поразки агресора в Чечні. Про яке виправдання могла йти мова, коли вся злодійська кампанія завершилася визнням аґресора у неможливості поставити на коліна нездоланний народ Чечні.

Усьому світові стає ясним, що війну виграв чеченський народ. Незважаючи на колосальні втрати, командування чеченської оборони примусило російську воєнщину сісти за стіл реальних переговорів про закінчення війни. Справедливо буде сказано, що відважна операція чеченського загону в Будьоновську належно відгукнулася в Кремлі, протверезивши голови єльцинсько-ґрачовських вихвальків: поки не пізно, пора кінчати з підлою авантюрою.

Мирні переговори, які тривають майже місяць, завершуються підписанням умов, продиктованих суворою реальністю: чеченці перемогли. Численна російська армія визнала свою неспроможність перемогти малий, але могутній патріотизмом народ.

Так за які подвиги конституційний суд Росії нагородив орденом „перемоги над Чечнею" верховного головнокомандуючого аґресивними військами Єльцина? За кров, за смерть стількох людей, за руїни і попелища мирної країни, за колосальні, марно вистріляні на вітер більйони рублів, за свою ганьбу!

До яких маніпуляцій довелося вдаватися суддям, щоб надати своєму рішенню пристойного вигляду, видно з того, що постаралися зняти обвинувачення з головного винуватця чеченської авантюри приєднанням до нього і кабінету міністрів. А коли вкупі, то й немає справжнього злочинця. А про суворо засекречений лист Єльцина, в якому, очевидно, містяться незаперечні докази його каригідної провини, вельми справедливі судді з невинним виглядом згадали, що не могли брати того листа на розгляд, бо він був настільки засекреченим, що навіть пропав, зник, наче й не було такого...

Розрахована на загальне примирення ухвала конституційного суду не може лишитися без широкого обговорення. Поперше, яку ж позицію займе Державна Дума та Рада Федерації, члени якої вимагали інших результатів розслідування чеченської справи? Чи простять російські матері винних у безславній загибелі синів. Що скаже світова громадськість?

Україна змушена буде вжити необхідних застережливих заходів для власної безпеки від загрози сил, яким конституційний суд Росії дозволив безкарно повторити чеченський варіянт в інших неросійських країнах.

Володимир Сушко

СТАРОВИННІ ДЕРЕВА В УКРАЇНІ

Серед багатогранної природо-охоронної діяльности, що її з часу заснування в Києві в 1991 році проводить Національний екологічний центр України (скорочено ЕкоЦентр), немалу уваги ця громадсько-наукова організація присвячує вивченню програми „Знамениті та історичні дерева України". Цю програму розпочато ще в 1992 році і вона виконується під егідою ЕкоЦентру групою фахівців Національного аґрарного університету, Центрального науково-природничого музею та Українського державного еколого-натуралістичного центру. Її метою є зібрати і скаталогувати старовинні дерева, що є унікальні або пов'язані з подіями в історії України та іменами визначних людей, охорона тих дерев та збирання насіннєвого та посадкового матеріялу для збереження їхнього генофонду.

Старі, могутні дерева втішаються здавна пошаною у всіх культурних народів. Вони є живими свідками минулого даної країни і в тому є їхнє велике історичнокультурне і виховне значення. Останній реєстр великих і визначних дерев у ЗСА, що його видала Американська асоціяція лісництва в 1990 році, містить 766 таких дерев. Цей реєстр є далеко незакінчений і його безупинно поновлюють дальші зголошування нових визначних чи унікальних дерев в Америці. Тому відрадно ствердити, що і в Україні ця важлива природозаповідна справа знаходить щораз більше зрозуміння. Недавнім виявом того була виставка фотографій старовинних дерев України, що її цього року влаштували наукові співробітники ЕкоЦентру А. Юхимець, А. Кушнір та І. Сіренко при технічній допомозі О. Семеновського в Центрі сучасних мистецтв „Брама" в Києві.

Про цю виставку довідуємося дещо з односторінкової інформації Центру сучасних мистецтв „Брама", що нею поділилася зі мною Христина Соневицька, координатор програми „Міжнародний Ґлобал РіЛіф" з Американської асоціяції лісництва з Вашінґтону.

Згідно з цією інформацією, тепер охороняються як пам'ятки природи 46 меморіяльних дерев та 16 деревориґіналів в Україні. До меморіяльних дерев належать дерева, пов'язані з історичними подіями, людськими долями та леґендами. На жаль, немає точніших даних про кожну з виставлених фотографій. Є лише ствердження, що частина дерев пов'язана з іменами Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки та багатьох інших видатних діячів.

Багатостраждальна, але благословенна земля українська є ще багата своїми віковими і старовинними деревами. Вони, однак, чекають ще свого дослідження. Автори згаданої виставки, вірю, є свідомі цього. У наведеній інформації вони і самі це кажуть: „Після проведеної в 1970—72 рр. інвентаризації вікових дерев минуло понад 20 років. Відбулися великі зміни в житті країни та стані довкілля. На сьогодні стан багатьох історичних дерев є незадовільним". І ще й як незадовільним, додам від себе. Ось у „Свободі" з 26-го липня ц.р. читаю у спомині Олександра Серафина „Від Одеси до Полтави через Крим", що в Запоріжжі „на 700-літньому дубі, який був монументом міста, залишилася одна зелена вітка". Так гине ще один живий свідок нашої історії, який своїми початками сягає в княжу добу нашої Батьківщини. Прожив цей дуб 700 років і аж тепер забруднене промисловими викидами повітря Запоріжжя його добиває. Запоріжжя сьогодні є третє після Кривого Рогу і Маріюполя найбільш забруднене місто в Україні, коли ходить про викиди шкідливих речовин в атмосферу. В майбутньому на місці цього запорізького дуба-патріярха повинна стояти пропам'ятна таблиця, з якої молодь України вчилася б патріотизму і любови до рідного краю.

У зв'язку зі згаданою виставкою в Києві хотілося б згадати тут про багато різних вікових історичних чи унікальних дерев в Україні, що про них знаю з преси чи з книжок і які, можливо, ще і сьогодні живуть. Із-за обмеженого газетного місця це неможливо зробити. Згадаю лише кілька: 500-літній дуб Сковороди на Харківщині, 1000-літній дуб, що його звуть Залізняковим дубом, в Чигиринському районі, окремі екземпляри ялівця високого віком до 700 років в Судацькому районі у Криму, багатовіковий дуб в Зарваниці біля каплички, під яким, як згадує І. Головінський („Свобода", 6-го листопада 1992) відпочивали козаки Богдана Хмельницького, йдучи походом на Львів, і багато інших дерев.

Теж варто дослідити т.зв. Пам'ятки природи, що є внесені до Природно-заповідного фонду України. Том 3 „Географічної енциклопедії України" (Київ, 1993) подає під гаслом „Природно-заповідний фонд України", що в цьому фонді на 1-го січня 1992 року є зголошених 123 Пам'ятки природи загальнодержавного значення і 2,538 — місцевого значення. Значну частину тих Пам'яток становлять ботанічні пам'ятки природи, як, наприклад, вікова сосна і дуб у Фастівському районі Київської области чи віковий дуб і дубовий гай в Хорольському районі Полтавської области.

Зберегти всі ці вікові дерева чи цілі вікові деревостани від безжалісного і бездумного знищення — це святий обов'язок сучасних відповідальних чинників в Україні. Автори цьогорічної виставки фотографій старовинних дерев в Україні інформують, що, починаючи від 1993 року, їхні дослідження виконуються за сприяння державної науково-технічної програми Держкомітету з науки та технологій України „Збереження рослинного та тваринного світу". Це дає надію, що наступна виставка, а може вже і книжка, включатиме багато більше старовинних дерев України.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

А „Веселки" таки шкода... Дуже шкода

В числі 127 з 7-го липня ц.р. в „Свободі" врешті появився заклик ОПДЛ до Управи УНСоюзу та всього громадянства „Не дати загинути 'Веселці'".

Воно й дійсно буде нам, діяспорі, великий сором, коли єдиний її дитячий журнал умре. Пам'ятаю, приїхавши до Америки, улаштовуючи своє родинне життя, організовували українські школи при парафіях і „Веселка" відіграла велику ролю в праці з дітьми. Я особисто, не маючи на той час ніяких книжок до своїх конспектів, використовувала „Веселку", хоч не була вона поперваx такою нарядною, як виходила останнім часом, а на простому не зовсім високої якости газетному папері, але змістовні статті, віршики давали змогу знайомити дітей, привезених і народжених на еміґрації, з українською дитячою літературою, використовували віршики для виступів дітей на різних імпрезах і концертах, знайомили з Україною і її визначними героями, що боролися за волю України, науковцями, літераторами, авторами тих віршиків, які вони деклямували, з народною творчістю — казками, піснями. Ми тоді не мали відео ні телевізорів. Майже в кожній хаті була „Веселка".

Зараз наших внуків захлинула гарно видана американська дитяча література з народними казками інтернаціонального характеру, і наші ж діти їх їм читають, до того дитячі програми на телевізії полегшують контакт батьків з дітьми, в той же час відбираючи українську мову з хати. В українській родині молодих навіть не мішаного подружжя панує англійська мова (бо так скорше). Українська мова для них є другою мовою.

За останні роки помітно зменшилась кількість дітей в українських парафіяльних школах і в суботніх українознавчих, бо в американських школах у суботи влаштовуються різного роду активності, включно зі спортом, і батьки-українці везуть своїх дітей туди. В церквах і на імпрезах бачимо більше сивих голів; причин до того є багато, про них ми всі знаємо, але нічого не робимо. На все є вибачення. А та молодь десь таки є, десь обертається; чи ми поцікавилися де? І хто має цим зайнятися? Але „Веселка" мала б існувати. Над цим має подумати ОПДЛ та й Союз Українок мав би цим зайнятися. Якщо Батько-Союз вже „застарий" і не спроможний подбати про „Веселку", може знайдеться молодший опікун, який подбає про своєчасний випуск „Веселки", і не з запізненням на два-три місяці, що до деякої міри стало причиною в зменшенні передплати. Читати січневе число в березні не завжди є цікаво, коли весна стукає у вікно. В модерному світі викидають великі гроші на реклями і нам треба також над тим подумати, в який спосіб треба це зробити. Якщо „Веселка" буде в хаті молодих батьків, то вони будуть читати її своїм дітям і разом з ними вправлятися в українській мові.

Надія на контакт молоді діяспори з молоддю з України не зовсім увінчалася успіхом. Вони від нашої молоді вивчають англійську, а чи наша молодь вивчає від них українську? Найбільшими пропаґаторами „Веселки" повинні стати учителі українських шкіл при парафіях і шкіл українознавства. Дідусі і бабусі вже на мають впливу на виховання своїх внуків, бо з ними не живуть і бачаться з ними дуже рідко. Проблема велика. Дай Боже, щоб розв'язалась вона позитивно.

Валентина Єрмоленко

Міннеаполіс, Мінн.

Олекса Гай-Головко

Мова

Мова — це людські очі,
В яких відбивається світ.
Без мови — присплять тебе ночі
І разом з тобою твій рід.

Мова — це людське серце,
Господар твого життя.
Без мови — для тебе смерть це
І роду — без вороття.

Мова — душа в твоїм тілі,
Душа — це Господь у тобі.
Якщо твоя мова зітліє,
То Господа втратиш в собі.

Та з честю, що квітне з тобою,
І страхом — цього не буде:
Тримай рідну мову живою,
Врятуєш свій рід і себе.

Іван Самійленко

ЦІНА ЗЛОЧИННОЇ УТОПІЇ

I

Минуло 65 років, коли 22-го квітня 1930 року в газеті „Известия" було опубліковано постановчу частину вироку колеґії Верховного суду УССР у справі Спілки Визволення України (СВУ). Як відомо, протягом 42-ох днів, від 9-го березня до 20-го квітня 1930 року, в будинку Державної Опери в тодішній столиці УССР Харкові, Верховний суд совєтської України судив 45 провідних діячів — цвіт української науки і культури. Перед судом стали 23 провідні вчені України на чолі з віцепрезидентом Всеукраїнської Академії Наук і колишнім віцепрезидентом Української Центральної Ради академіком Сергієм Єфремовим. Решта підсудних були відомі професійні, релігійні та суспільно-громадські діячі України.

За чверть 12 ночі на 20-го квітня 1930 року колеґія суду закінчила читати свій судовий вирок. Цей вирок був остаточний і не підлягав оскарженню. Дано право касації до Всесоюзного центрального виконавчого комітету (ВЦВК) в Москву.

У вироці Верховного суду сказано, що „СВУ організовано колишніми членами партій, які стояли на чолі проводу т. зв. УНР (Української Народної Республіки)", що організація „СВУ в Україні була створена згідно з інструкцією СВУ за кордоном", себто „петлюрівським закордонним центром, що називав себе урядом УНР", що „контрреволюційна організація СВУ ставила за мету повалення совєтської влади, відокремлення України від Совєтського Союзу та реставрацію поміщицько-буржуазного ладу".

До проводу головної київської групи, крім академіка Єфремова, належали: В. Чехівський — кол. міністер Уряду УНР, апостол Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ), В. Ніковський — міністер закордонних справ УНР, редактор „Словника української живої мови", Є. Гермайзе — проф. Київського Інституту Народної Освіти, історик, В. Ганцов — проф. філології, член УАН, В. Дурдуківський — організатор першої української школи та гімназії в Києві, Г. Голоскевич — проф. філології, член УЦРади, Л. Старицька-Черняхівська — письменниця, Г. Холодний — професор Київського Інституту Української Наукової Мови, мистець, К. Туркало — інженер-технолог, проф. хемії, кол. член УЦРади, В. Підгаєцький — науковий співробітник УАН, кол. член УЦРади, проф. Київського Медичного Інституту, М. Павлушків — організатор і провідник СУМУ та ряд інших.

Крім головної, київської групи, СВУ були проведені масові арешти і на периферії України. Так, наприклад, була заарештована дніпропетровська група та її провідник Петро Єфремов (брат акад. Єфремова), полтавська група — керівник Кость Товкач, миколаївська група, керівник — Петро Близнюк, чернігівська група, керівник — Йосип Карпович, вінницька група, керівник Д. Адамовський, одеська група, керівник — академік УАН, історик Слабченко та інші.

Всі члени вищезазначених груп були заарештовані, перейшли жахливі тортури та засуджені на закритих судах трійками ҐПУ на довгі роки ув'язнення, заслання в каторжні табори — Архіпелаг ҐУЛаґ, а певна частина із них пізніше була розстріляна.

Ця вбивча операція ҐПУ досягнула свого найвищого апогею в 1930 році, а зокрема після процесу СВУ в Харкові. Таємні суди спеціяльних трійок виривали з українського ґрунту тисячі безіменних мучеників — цвіт і провід української нації. Для прикладу зупинюсь коротко лише на Кременчуцькій окрузі Полтавської области, а таких округ на території тодішньої України було 41.

Юрій Юркевич відбував термін заслання з весни 1930 року на Біломорсько-Балтійському каналі ім. Сталіна. Після відбуття терміну він поселився в Кривому Розі. В часи т. зв. „гласности" і „перестройки" йому пощастило провести доступні для нього дослідження масових арештів і терору в справі СВУ на Кременчуччині в 1929–30 роках.

(Продовження буде)

У ЧЕТВЕР, 10-ГО СЕРПНЯ, федеральна лава присяжних оскаржила в 11-ох злочинах Тимоті МекВея і Террі Ніколса, двох колишніх приятелів з війська, яких єднала спільна ненависть до Уряду ЗСА. Серед їхніх злочинів найважливіше — це збомблення федерального будинку в Оклагома Ситі 19-го квітня де загинуло найменше 167 осіб в тому 15 дітей з цілоденних ясел, що приміщувалися на другому поверсі згаданого будинку.

ПРЕДСТАВНИКИ англійського уряду заявили, що країна стоїть на порозі „революції радіомовлення“. Мова йде про новий спосіб цифрової трансляції, який буде запроваджено у Великобританії від 1997 року. Цей спосіб дозволяє значно збільшити кількість радіоканалів, оскільки цифрова інформація надходитиме у більш компактній формі, зчитуватиметься звичайною антеною і розшифровуватиметься спеціяльним пристроєм. Уряд запевнив, що піде назустріч Бі-Бі-Сі та іншим станціям, яких з часом стане більше. Це зробить дану ділянку різноманітнішою і активізує конкуренцію. В 1997 році увійдуть у дію шість цифрових каналів. Збільшення можливостей радіо і зміна самого характеру висилань спричинить докорінні зміни й у звичках радіослухачів.

НА СЕНАТСЬКИХ ЗІЗНАННЯХ у справі Вайтвотер, що тепер проходять у Вашінґтоні, високопоставлений урядовець сказав, що Білий Дім неправильно обмежував початкові розслідування у справі самогубства дорадника Вінсента Фостера і тим підірвав довір"я громадськости до вислідів згаданого розслідування. Свідок Дейвид Марґоліс, співпрацівник заступника державного прокуратора, докладно позвітував перед комісією про події під час обшуку бюра В.Фостера, який був заступником радного Білого дому. Його зізнання є прямим запереченням зізнань шефа покійного Бернарда Нуссбавма, тодішнього радного Білого дому, який зізнавв два дні раніше.

ФЕДЕРАЛЬНА...

(Закінчення зі стор. 1)

вити. Але водночас комісія вимагає вимагають від тих, що внесли клопотання, щоб представили неможливі до здійснення докази про викривлення правди. А згідно з твердженням адвоката Артура Белендюка, задовільнити вимоги Еф-Сі-Сі можна б тільки тоді, якби Сі-Бі-Ес визнало свою вину, а про це так як справи виглядають, годі мріяти.

Адвокат О. Серафина, А. Белендюк і адвокат О. Николишина, Богданна Походай повідомили, що вносити-муть відклик до Окружного апеляційного суду у Вашінґтоні. Український Конґресовий Комітет Америки також вносить відклик на неґативне рішення Еф-Сі-Сі.

До позитивних аспектів цієї справи можна врахувати гострі виступи демократичних конґресменів з Мишиґену Сендера Левіна та Дейвида Боньора та їхній заклик до публічних переслухань в цій справі, та заяви таких великих фірм як Ай-Бі-Ем та Ей-Ті енд Ті, про те, що вони не будуть оголошуватись на Сі-Бі-Ес в той час як мережа висвітлюватиме знову згаданий монтаж.

„Слово...

(Закінчення зі стор. 1)

бані, але також через брак фондів на видання, на книжку взагалі.

Справді, як можна навчати і поширювати історію України, чи історію суспільно-політичних рухів України (що було докторською її працею, яку однак із-за браку фондів не можна було видати) коли праці стоять у машинописі та невідомо коли вийдуть друком та в якому накладі.

Її твір „Історія без мітів" (Від Кия до Кучми) потребує тепер 1 блн. 360 млн. карбованців, щоб появитися у 5,000 примірниках. Це, як вияснює Р. Іванченко, рід популярної історії української державности, приступної для кожного читача — одним словом популярна книжка з історії державности. Як вона на потребу, хіба кожному зрозуміло, і тому треба дивуватися, що при усіх допоміжних акціях, що їх ведуть українці діяспори досі не знайшлися меценати, які допомогли б цю історію видати і це якнайскоріше!

Однак здається це не йде так гладко і наша письменниця та історик має труднощі тепер навіть із появою її історичних повістей. Але тут зрозуміли потребу української книжки, яку витискає, як і кожне друковане слово, російська, вже в Україні і це, саме немов як підтвердження мого подиву для жінок з України, таки самі жінки. Остання повість Р. Іванченко п. з. „Отрута", про княгиню Ольгу, лежить ще в манускрипті, як і інші твори, але на 2-му Світовому конґресі Союзу Українок, Клюб української інтеліґенції ім. Богдана Лепкого вирішив переводити при різних нагодах збірки на цю найновішу повість і притягнути до збірки також українських підприємців-патріотів, покликаючись на давні добрі звичаї галицької інтеліґенції з-перед Другої світової війни, коли це з нагоди різних свят переводжено збірки на „Просвіту" чи „Рідну Школу" чи на видання потрібних книжок. Повідомлення про цю збірку було в „Літературній Україні" у травні, а збірщиці надіються здобути до 1,000 дол. Яка це мала сума на порівняльні ціни такого видання тут, в ЗСА, і як хотілося б вірити, що ентузіястки українського історичного роману матимуть успіх.

Р. Іванченко не просить про це і навіть не натякує на поміщення адреси чи чекового конта, де було б можна післати даток на цю так важливу ціль. Але її численні докази поширеної русифікації у доповіді про міжетнічні стосунки, її ствердження, що Росія забирає так інтелектуальні сили, як і фізичні, і переконання, що тільки діяспора може тепер допомогти — зобов'язують нас усіх, що ще рахуємося до членів цієї української діяспори. Тому не питаючи навіть згоди гості, яка вже давно блукає вулицями рідного Києва, подаю із „Літературної України" число конта, на яке можна зложити даток на видання повісті про княгиню Ольгу. Це число 700434, МФО 336354 у Реґіональному Промінвестбанку України, а валютний рахунок в долярах ЗСА є ч. 136070601/001.

Я. Кльоц потребує дальшої допомоги

Про молоденького, виїмково здібного хлопчину Ярослава Кльоца, наш щоденник писав вже не один раз. Минулого року він завдяки активній допомозі Марії та Івана Йовиків перебував у них довший час та міг перейти складне, але дуже успішне, лікування у незвичайного спеціяліста очних недуг д-ра Василя Селезінки.

Я. Кльоц майже не бачить на очі і хоча лікування та операція значно допомогли хлопцеві, він далі потребує постійного лікування, перевірки в лікарні для використовування спеціяльного апарату, що находиться тепер, подарований американським лікарем в Україні, у Києві.

Я. Кльоц виїмково талановитий так у музиці, як і в писанні та над вік інтеліґентний. Зі здивуванням читали ми його спостереження з перебування в ЗСА, які помістила преса в Україні під назвою „Українці в Америці" та усі враження, які він зумів схопити, не зважаючи на дуже слабий зір.

Я. Кльоц при фортепіяні.

Його відвідини з мамою у редакції „Свободи" були справді зворушливі, а ширина його талантів — виїмкова та ще у так молодому віці. Тому тепер вістки, що Я. Кльоц потребує дальшого лікування, поїздок для нього із свого рідного Сквира до Києва і Одеси таки спонукують щераз і щераз звертатися до наших читачів з апелом допомоги, бо конто для нього у кредитівці „Самопоміч" в Ню Йорку дальше відкрите під числом 19384-00.

Self-Reliance Federal Credit Union, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

Хто читав глибокі поезії та статті цього 12-літнього, хлопчини або мав нагоду слухати його музики, напевно не промине нагоди включитися у допомогу для дальшого розвитку талантів Ярослава.

МАРКО СЕМОТЮК — 12-літній АВТОР КНИГИ

Учня 8-ої кляси однією з середніх шкіл Едмонтону, Алберта, Канада, Марка Семотюка, можна назвати юним успішним підприємцем. Перша його бизнесова справа, за яку він взявся два року тому у 6-ій клясі, увінчалася поважним успіхом. Про це свідчить повідомлення засобів масової інформації трьох країн: Канади, ЗСА і України. А нещодавно, 27-го липня, в приміщеннях Організації Об'єднаних Націй відбулась його чергова пресконференція. Її організували представники місії при ООН трьох вище названих країн з участю секретарів цих місій Євгена Козіва (Україна) та Кента Вачона (Канада). Це була пресконференція 12-річного М. Семотюка — автора, вірніше укладача, щойно надрукованої книги „401 веселих жартів для дітей". Конференція, що зібрала представників мас-медії (радіо, преса, телебачення) згаданих країн та ООН-івської газети-бюлетня „U.N. Observer", мала на меті популяризувати цю винаткову книжку, оригінальність якої в тому, що вона створена від початку до кінця дітьми.

Відома організація підприємців „Business inresting in Futures" вже давно здійснює одну із своїх освітніх програм „Здобуток молоді" (Junior Achievement), що має на меті прищеплювати у дітей та юнацтва смак до підприємництва, включати їх до перших ділових навиків.

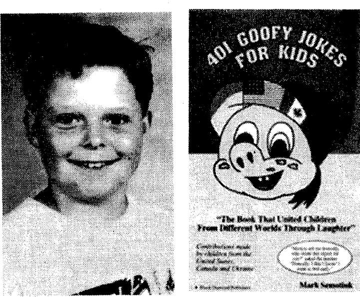
Коли ця програма була оголошена в школі, де навчався Марко, у нього в той час з'явилась ідея зайнятися тим, що його найбільше цікавило: збирати і розповсюджувати жарти, головоломки, загадки. „Це може бути книжка", — вирішує Марко і зразу ж — за справу. Але будучи вихованим в українській родині, в українському дусі, вирішує зібрати не будь-які, а саме жарти дітей українських родин.

Перший крок — написав і опублікував в Київській газеті „Молодь України" (листопад 1993) листа з проханням листою присилати жарти. Була обіцяна маленька матеріяльна винагорода (1 дол. за кошний жарт, що буде підібраний для книги), який пробудив в дітей України також бизнесову струнку і в результаті його закидали листами.

Другий крок: — з присланих 2,000 жартів — вибрав 401, переклав їх на англійську мову і приступив до третього — друкування. Не будемо втаємничувати — в здійсненні цього кроку фінансово допоміг батько — адвокат Андрій Сематюк та мати Ганна Сематюк, що працює менаджером в медичній установі. Не без того, щоб бабусі Соломія Дроздовська і Параскевія Творимська теж виступили в ролі помічників і консультантів. Отож , родинне підприємство на чолі з тоді 10-літнім сином і внуком.

Марко включає в книги жарти, загадки, головоломки, а також карикатури, якими вдало ілюстрована книжка, не тільки прислані з України, а й своїми друзями з Канади і ЗСА. Видавництво „Black Diamond Publischers" (Едмонтон) здійснює прекрасне видання з кольоровою, привабливою і символічною оформленою обкладинкою. В книжці є 18 розділів („Діти в школі", „Політичні", „Про тварини", „Спорт" і т. ім. і навіть окремим розділом „Жарти Марка", та його 8-річної сестрички Наталі).

М. Семотюк, як автор цього чудового збірника і як молода людина, яку хвилюють проблеми світової спільноти, зокрема необхідність збереження толерантности,

М. Семотюк — *Заголовна сторінка книжки.*

взаємозрозуміння, не зважаючи на расу, етнічну, релігійному розбіжність, глибоко переконаний, що його бизнес не в тому, що зібрав і подарував англомовному дитячому світові жарти і добрий настрій. Головне в тому, як заявив він у своєму слові на пресконференції в ООН, що ця спільна праця показала, що і діти можуть дати свій вклад в збереження і розвиток терпимости, злагоди між людьми. І це важливо сказати саме тепер, в рік, проголошений Генерального асамблеєю ООН Роком толерантности.

І ще одне. Марко виступив як перекладач з української на англійську мову. Це стало можливим завдяки тому, що в своїй країні — Канаді навчається в англо-українській школі. І ця книга — символ признання тієї політики, яка створює можливість для широкого розквиту всіх етнічних культур.

На закінчення свого вступного слова автор склав особливу подяку лідерам крайової організації „Business Investing in Futyres", що надихнули його на цю дворічну працю, видавництву „Black Diamond Publishers" і найбільшу — своїм співавторам — тим ровесникам, що відгукнулись на його запит і цей список, до-речі — вміщений на початку книжки.

Книжка „401 веселих жартів для дітей" накладом 10,000 є вже в продажу. Вона варта того, щоб знайти своїх читачів. Ми впевнені, що не тільки діти, а й дорослі матимуть від неї велику насолоду.

Фонди за продажу будуть приділені між програмою „Здобутки молоді", спеціяльною програмою, що займається перекладом медичної педіятричної літератури з англійської на українську, а також для дітей Чорнобиля.

В останній день липня відбулось з цієї нагоди пресконференція в Торонто, де консулові з України Олександрові Соботовичеві автор передав для вручення адресатам в Україні (діттям, жарти яких ввійшли до книги) обіцяну винагороду і дарункові примірники книжки.

Праця юного бизнесмена на цьому не закінчується. Тепер продовжується підготовка англо-українського видання. Таке побажання висловили діти в Україні, де Марко з батьком побував в минулому році.

Бажаючі придбати книжечку можуть телефонувати до видавництва (403) 428-8241 або 1-800-424-2386.

Ліда Корсун

В Україні

(З інформацій УНІАР)

КОНТРАБАНДИСТИ НЕ БУЛИ УКРАЇНЦЯМИ

Київ. — Голова Державного комітету кордону України Віктор Банних повідомив, що затримані чотири військовослужбовці, які займалися контрабандою зброї, належать не українським і не російським військам, як повідомлялося в деяких засобах масової інформації, вони є військовослужбовцями миротворчого батальйону Молдови. На українсько-молдовському кордоні у них відібрали дев'ять ручних гранат і 12 гранат до підствольного стрільна.

НЕ ЛЮБЛЯТЬ ДЕРЖАВНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Миколаїв. — Виконуючий обов'язки голови Обласної державної адміністрації Микола Круглов, громадське російське телебачення самовільно перевів знову на перший канал. Після того він надіслав до Києва документ, у якому вимагає офіційного дозволу залишити це телебачення на першому каналі, оскільки його раніша зміна „викликала неґативну реакцію в місті". Передача російського телебачення коштує область 3.5 більйона карбованців, а оскільки Росія не платить, то Миколаївська область має намір оплачувати з міського бюджету.

Моїй незабутній — улюбленій МАМІ
ІВАННІ із ЯРОСЕВИЧІВ КАЛИНИЧ
у ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ВІДЛЕТУ
у далекий блакитний позазоряний світ

шле тужливий туземний привіт
син
ЛЮБОМИР

Поминальні Богослуження будуть відправлені в суботу, 19-го серпня, о год. 8-ій ранку в Українських Католицьких Церквах
в Нюарку, Н. Дж. та в Кергонксоні, Н. Й.

У пам'ять покійної, жертвую 100 дол. на віднову Українського Народного Дому в колишньому нашому городі Перемишлі, де покійна, закінчивши Ліцей Українського Інституту для Дівчат та Учительський Семінар, дала життя мені.

Прохаю рідних, приятелів та знайомих згадати мою найдорожчу неню у молитвах.

Нова англомовна книжка про українських мистців і їхня виставка

Неодмінно треба погодитися з тим, що нововидана англомовна книжка з кольоровими ілюстраціями сучасних мистців в Україні — це дороге, люксусове видання. Заголовок збірки по-нашому звучав би: „Скарби забутої країни". Хоч оформлення книжки, а теж виставки, коштовне, про видавця не можемо сказати більше, як закарбовано на заголовній сторінці: українське мистецтво. Певніше вже те, що за появу книжки відповідає куратор виставлених і тих, що бачимо в книжці, картин та скульптур українських художників, Сергій Жолобецький. Від нього я й довідався, що автори творів, у книжці і на виставці, не всі за національністю українці, між ними є уродженці Молдови, Киргізії тощо. Сама книжка надрукована в стейті Ню Йорк, в Sun Storm Arts Publ. Co., Ронконкома, і має число Конґресової бібліотеки. Гарну оціночну, оптимістичну статтю до книжки написала д-р мистецтвознавства Варвара Левкавцас (грецького роду), яка викладає у Говстра університеті, Ню Йорк. Заголовок її статті: „Відбудовуючи модернізм: українське мистецво після гласности, 1991—1994". Найхарактеристичніша прикмета стильовости зібраних тут творів — це модерністичний напрямок. Про цей модернізм можна сказати, що він радше поміркований, бо немає тут безпредметної абстрактности.

У книжці знаходимо і коротке слово куратора виставки, С. Жолобецького. Він заявляє, що Україна — це його рідний край (homeland). Совєти подавали українське мистецтво як російське, а він уважає своїм обов'язком доказати, що „забута країна", Україна, має своє власне, українське мистецтво.

Автор цих рядків був запрошений на відкриття тієї виставки у Фільмовім товаристві Лінкольн центру, в залях Волтер Рід театру, 20-го квітня ц.р. Оце вперше в такій ґалерії знайшлася виставка українського образотворчого мистецтва. Це коштовний задум, на який хтось постачив фінанси. На виставці було зовсім мало наших людей. Проте були представники української телевізійної години „Контакт". Чомусь небагато з цієї виставки було показано на самій передачі „Контакту", а шкода. Виглядає, що С. Жолобецький націлився передусім на американського покупця. Під час виставки ніде не можна було побачити цін на картини. Себто виставка мала скорше демонстративно-показовий характер.

Мистець Є. Гордієць і куратор виставки С. Жолобецький біля картини „Велике яблуко".

Самозрозуміло, що в книзі знайдемо куди більше репродукцій картин чи скульптур, ніж оригіналів на самій виставці. Група 22-ох мистців — це представники Києва, хоч і не всі вони уродженці української столиці. Куратор С. Жолобецький наголошував гордо, що всі вони покінчили студії і є професіоналами. Досить докладні життєписи зі світлинами кожного з художників знайдемо в книжці.

Ілюстрація на м'якій обгортці книжки — це оригінальний задум С. Жолобецького: подертий мішок коричневого кольору, з його дір, тут і там, виглядають деякі деталі кращих картин виставки. Світлина обкладинки Романа Івасівки. Дисонансом вистави і книжки є зайве обмосковлювання деяких українських імен. Наприклад, Ґерасімєнко замість Герасименко, Ґрєчанік замість Гречаник, Євґені Ґордієц, замість Євген Гордієць. А що Гордієць був і присутній на відкритті виставки, то автор цієї статті заявив йому, що ніколи не напише його прізвище по-російськи, й мистець радо запевнив: „Так, так, я Гордієць!" Але запорізького Недайборщ вже ніяк не перекрутиш, та все таки ім'я зневажено: Владімір. Такі недогляди не повинні були знайтися у цій книжці.

В цих бо творчих українських мистців замало дещо теж і самої України — отої прекрасної, мальовничої, що чарує всіх. Проте є два виїмки. Це диптих-фантазія Ігора Елісеєва „Сонце прогулюється Лукіянівкою" і картина, що оспівує магію України, свято „Івана Купала" Євгена Найдена.

Дещо відраднішою є справа з релігійною тематикою. На золотому фоні, на престолі сидить „Богоматір із дитятком". Це, може, найменш модерний твір. Все тут у стилі староукраїнської ікони: темнуваті кольори з обличчями представлених. Можна бути певним, що обом П. Холодним ця ікона подобалася б. Автором її — згаданий вже Володимир Недайборщ. Знайдемо тут і „Поклоніння Христові" Ігоря Зайцева, зближене радше до ренесансового стилю. Є і ґравюра Людмили Бруєвич „Свята родина" та Федора Фабіяна кольорова ґравюра „Молитва". Вже в сюрреалістичному стилі зобразив нам „Мадонну в пустелі" та „Ангела і птицю" Є. Гордієць. Оці праці були поміщені в книзі. А тепер поверніомо до самої виставки.

Гордістю всього показу був, безумовно, аристократ пензля, сюрреаліст Є. Гордієць, який виставляв уже і в Парижі, в „Осіннім сальоні", та вдостоєний нагород. Особливо дві його картини приманювали своєю вишуканою чарівливою барвогрою та загадковим символізмом, це „Велике яблуко" і „Літо". Побачивши величезне червоне яблуко на першому полотні, кожен мимохіть пригадав собі бельґійського Маґріта з його яблуком. В прекрасній перспективі вичарувана далечінь краєвиду. Одна жінка струнка, як тополя, в синьому, зліва до яблука, дивиться на глядача, друга висока, як кипарис, в чорному, справа, обернена спиною до глядача. Тут загадковий любовний вузол до розв'язання. „Літо" це теж казковий пейзаж у фантазійних переливах красок. Жіноча постать лежить на килимі під екзотичним деревом, теж на передньому пляні, на іншому килимі, ящірка, чарка, ананас. Зліва таємничий, кольоровою яскравістю наснажений птах. Синє небо вкрите хмарами, як покосами. Всі найменші дрібнички зображені з майстерною викінченістю. Чомусь, на жаль, якраз репродукції цих двох картин випали в книжці досить слабо: перша — заблідо, друга — затемно.

Іншим привабливим явищем виставки була життєрадісна малярка Наталія Герасименко. Її капітальний твір (олія) „Згадка про золотий вік" привертав до себе увагу вже здаля. Особливо цікавим було переконання кожного, що ця картина — це твір якогось маляра — Дон-Жуана. Бо ж на полотні у грайливости синіх хвиль води обхлюпуються бризками три досконалі жіночі постаті і один чоловік віддалік. Синява хвиль дещо закриває жіночу наготу. Охрово-золотисті постаті купальниць і синь води передають знаменито синьо-жовту грайливість картини. Взагалі Н. Герасименко залюблена у змальовуванні прекрасно розвинутих жіночих постатей і коней у русі.

Олександер Добродій зацікавлює не так кольоритом, як оптимістичною оригінальністю. Його „Дічина і місто" (олія) представляє жіночу постать коміть головою. Такі розмалювання знаходимо тепер і в західньому мистецтві (німець Ґ. Базеліц). Блідоколірною темперою зображує в більшости жіночі постаті киянка Зоя Лерман. Наталія Вітковська дотримується радше стилізованого реалізму в олії „Молоде дівча і море". Група художників, як Влада Ралько, Ольга Соловйова, Валерія Спірідонова, а особливо Олександер Загаров, творять у модерному напрямку, послугуючись міцно згущеними, жаркою яскравістю насиченими, та все таки гармонійними акордами фарб.

Виглядає, що скульптурна творчість належить тут українським іменам, як Гречаник, Перепелиця, Дерев'янко. Всі вони йдуть шляхом сучасної спрямованости, головно у фігуральному творенні. Будучи пов'язаними з поступовими ідеями, вони не тратять деяких зв'язків і з клясикою. На це вказують їхні тематичні задуми і праці, як „Ізіс" чи „Атена" Ігора Гречаника (бронза і камінь). Євген Дерев'янко захоплений вичаровуванням жіночих постатей, де доглянемо і деякий вплив нашого славетного Архипенка. Подібне зустрінемо і в працях В'ячеслава Притули. Тільки його довгошиї дівчата пишаються радше вже складками одягу. В Миколи Перепелиці подивляємо видовжені постаті, як у візантійськім мистецтві. Віталій Шишов розпоряджає розмашністю, як от хоч би в „Один, що іде" (бронза, камінь).

Реасумуючи багатство вражень належить ствердити, що виставка насправді зацікавлювала глядачів, а книжка підсичує ще міцніше ідею сучасного українського модернізму в мистецтві.

Теодор Терен-Юськів